

Bálványosiné dr. Gelencsér Katalin 70. születésnapjához

„Az ember azonban nemcsak utas és önmaga szobrása, de embertárs is, aki míg magát teremti, akár milyen kis körön, de az egész emberi életet valami magasabb lehetőség felé igyekszik terelni. Aki persze a másik két feladatnak jól felelt meg, ebben már nem is igen tud hibázni. Mert, amilyen biztos, hogy a világra vak, süket ember az, aki a maga bajába, sérelmeibe temetkezik, s önmagát mások rovására akarja érvényesíteni, a többség érdekét nem ismeri fel, s azzal szembekerül, éppoly biztos, hogy aki a világon s embereken érdeklődő szeretettel függ, aki tudja, hogy önmagát is csak másokon át növesztheti, hogy az a fehérje, szénhidrát, amiből a lélek nő, a másokkal való viszonyunk, közös érdekeink komolyan vétele, az szinte minden peckes, eltökélt altuizmus nélkül feledkezik bele a Jóügybe, amely az emberi élet mélyén kibontakozást keres.”

Németh László

Tisztelt Ünneplők, Hölgyeim és Uraim!
Tisztelt Bálványosiné dr. Gelencsér Katalin!
Kedves Kati!

1./ 1990-ben Tőled kaptam, gondolom, emlékszel rá Németh László fent idézett gondolat- és vallomástörredékét, amely később a közösen létrehozott Agape–Csóva Alapítvány praeambuluma lett.

Akkor csak sejtettem, most utólag már tudom, hogy nem véletlenül, ötletszerűen választottad ki ezeket a nemes és felemelő sorokat. A Te életedről, hivatástudatodról, emberi kapcsolataid minőségéről, ethoszodról szólt, s most, ma az előttünk álló formátumos és gazdag életmű summázataként, üzeneteként is nyugtázhatjuk.

2./ Szakmai, kollegiális, emberi, baráti kapcsolatunk és együttműködésünk legalább két évtizedet fog át. Tehetséged természetét, munkásságod lényegét, irányát követve közvetlenül érzékelhettem, megtapasztalhattam.

3./ A gödöllői Művelődési Központban kicsit több, mint két évet dolgoztál 1991 és 1993 között. Azonban ezt megelőzően, majd a gödöllői évek után is számtalan közös munkánk volt. Öröm és megtiszteltetés volt Veled dolgozni, a magyar közművelődés emblematikus személyiségével, a szakma sokak által elismert és becsült emberével.

4./ Főiskolán, egyetemen nem voltam, nem lehettem a tanítványod, de az együttműködés meghatározó élményt, kivételes fontosságú nevelődési és tanulási alkalmakat jelentett nekem.

5./ Mit adtál? Mit tanulhattam Tőled?

A tanítást is Németh László módján fogtad fel: ő írt és beszélt a minden helyzetre érvényes pedagógiai Erőszőről. Szakmai igényességedre, hiteles értékválasztásra, a minőség megőrzésére, önbecsülésre és mások megbecsülésére, a megismerés, a megértés és a tudás fontosságára tanítottál mindenkit, aki a környezetedbe került. Elvártad tőlem és másoktól is, hogy személyes érintettséggel közelítek meg az emberi lét alapvető viszonyait és ebből fakadóan a hivatásomat is.

6./ Tapasztalhattam, megélhettem hallatlan szorgalmadat, kitartásodat, lankadatlan érdeklődésedet a világ dolgai iránt. Szeretted dolgozni, tevékenykedni, munkamániás voltál, valahogy úgy, ahogy Simon Weil írja: „A munka a geometriának megfelelő cselekvés.” A szó legnemesebb és legmélyebb érzéseiben szolgálatot teljesítettél mindentűnt és mindenkor. Sokszor mondtad, az embernek ügye van, nem csupán munkahelye. Valahogy így.

7./ Egzaktabban: Együtt végeztünk szakértői munkát az ország számos településén, sok intézményében. Együtt tanítottunk „A tehetséges szak-

A
R
C
K
É
P
E
K

Bálványosiné
dr. Gelencsér
Katalin

emberek speciális vezetési iskolájában” és más intézményekben is. Legjelentősebb közös szellemi vállalkozásunk a 13 évig (1989-től 2000-ig) működő Családóvó Nyári Egyetem volt, amely arra törekedett, hogy az aktuális kihívásokra, olyan válaszokra készítse fel a családokkal napi, intenzív kapcsolatban álló résztvevőket (óvónőket, védőnőket stb.), amelyekkel nemcsak önmagukon, hanem másokon, mások életvezetésében is segíteni képesek. Megnyertél az ügynek nagyhírű tudósokat, a civil szféra, az egyházak családi misszióit is, és persze résztvevőket, minden rendű és rangú hallgatódat, akik rajongtak érted. Ehhez a szív intelligenciája kellett.

A gödöllői éveket – a Kálóczy Katalinnak adott interjúban – proaktív, kezdeményező korszaknak nevezted. Én úgy látom, hogy Te mindig is proteuzsi, teremtő ember voltál. Igen emlékezetesek voltak az intenzív együttgondolkodás órái. Mindig egy tágabb dimenzióba helyezted az emberi lét, a társadalmi folyamatok kultúráját, közművelődést befolyásoló meghatározóit, erővonalait. Gödöllőn különös érzékenységgel foglalkoztál a lokális kultúra értékeivel, a tanulás, a képzés, a tehetségképzés feladataival, a társadalmi önszerveződés, a civil társadalom, az egyesületi létforma megvalósításával. Ebből a kivételesen termékeny időszakból példaként az Ottlik-estet, a Pilinszky és a Weöres előadássorozatát, a Gödöllői Akadémiát, az Antropológiai Szemináriumokat, a magyar és történelem érettségire és felvételre előkészítő kurzusokat, a pedagógiai és történelmi programokat, a Hubertus-Napot, a Homo Ludens rendezvényeket, a Nyugdíjas Egyesület és a Teleki Pál Egyesület létrehozásában végzett együttműködés fáradhatatlan munkáit emelem ki.

1991-ben közösen írtuk meg a közművelődés lehetséges céljait, funkcióit, feladatait, tevékenységeit összegző munkát Gödöllő példáján. Ez az összeállítás azután 5–6 év múlva szinte szó szerint beépült az 1997-es közművelődési törvénybe.

Gödöllő város Képviselő-testülete Kulturális Bizottsága elnökeként egy olyan példaértékű műhelymunkát alakítottál ki, amelyet a kultúra és a közművelődés értékszempontú megközelítése jellemzett. Eötvös József gondolata vezérelt ebben is: „A szabadság biztosítóka a műveltség.”

8./ A felsorolt fragmentumok egy gazdag és eredményes életút méltóságát jelzik, a 70 éves Gelencsér Katalin köszöntése alkalmából.

Komolyan vetted és elhitted velem Babits szép versének intését: “Csak posta voltál”.

9./ Köszönöm, „hogy egy igazi „emberi kaland” részese lehettem. Több mint négy évtizedes tevé-

kenységemben legfontosabb segítőtársad, szövetségeseid mindig férjed, Bálványosi Kálmán volt.

10./ 70. születésnapodon egészséget, erőt és minden jót kívánok Neked, szeretett költő, Pilinszky János szavaival: „Ezzel kezdődik minden beszéd. Hallgatással. Meghallgatással. Tehát újra csak nyitottsággal, vagyis szeretettel. De minden beszéd legvégén csönd lakik.”

Kecskés József

Kedves dr. B. Gelencsér Katalin!
Nekem Kedves Kati!

Nem gondoltam arra, hogy valaha is kezdhetek úgy egy születésnapra köszöntőt, hogy *tudják* – s nem a „már a görögök is” formulával folytatva, hanem úgy, hogy *mi már a múlt században, a múlt évezredben....* Igen, mi a múlt században, a múlt évezredben ismertük meg egymást.

Én hiszem és vallom, hogy a minőségek vonzzák egymást.

Milyen mélységesen szép találkozási pont, hogy ma a nemzeti imádságunk, Kölcsey Ferenc *Himnusz*ának születésnapján köszöntünk téged!

A tanítás, az emberi-tudás-lélek művelés az emberiség, az ember és az emberiség megtartója, tovább örökítője.

Az, ami bennünket Hídként összekapcsolt, nem más, mint egy könyvtest, „A MAUZÓLEUM” (A halállal való foglalkozás). Ez a könyv-corporus egy szembesítő tükör. Egy antológia, amely a teljesség igényével, de azt be nem teljesítve üzen. Üzen a múlva-múlhatatlan idő elmúlásán keresztül a Létezésről, a halál elfogadhatatlanságáról és annak méltó elfogadásáról. Könyvtestbe bezárva üzen az örök emberi hagyományról, a műveltségről, a tudott-tudásról, amely ahhoz segített bennünket és persze másokat is, hogy itt lehetünk. Egy életre szóló kihívás volt, amely tart, azóta is.

Az, hogy így beszéltek erről a könyvről, amely révén találkoztunk, nem más, mint az elmúlt idő felhatalmazása, igazolása. Mert az idő igenis választ ad mindarra, amire érdemes, s egyben megőrzi azt.

Vallom, hogy a minőségek vonzzák egymást.

Számunkra ez a könyv kapcsolódási pont volt, és az ma is, múlt- és jelenidejűségében.

Kedves Kati!

Nem voltam, nem lehettem a tanítványod, mert a jóval korábbi egyetemi felvételim – a hetedik kerületi „csikágóból” való kitérésemen túl – érté-

kelhető tudással nem rendelkeztem. Emlékszem, találkozásunk után később azzal bátorítottál, hogy jelentkeztem újból, hogy én más, többet tudok azoknál, mint akik akkor felvételiztek. Nem jelentkeztem többet a bölcsészkarra, jelentkeztem a filmművészeti főiskolára ötször, mind az ötször sikertelenül.

Nem jártam az óráidra. Nagyon-nagyon sokat jártam hozzád, s órákig beszélgettünk a készülő könyvről, és annak révén arról, hogy honnan jövök, hová tartok, mi lehet az a feladat, az a küldetés, amely ha lehetősége adatik rá az Ember fiának-lányának, betöltheti az életét.

Nekem mindig Tanító voltál.

1982–1987/88: ezek az évszámok annak a bizonyos könyv-corpusnak az ötlet megszületésétől a megvalósulásáig terjedő idejét jelzik. Emlékszem, milyen állhatatosan érveltél a könyv kiadása mellett. Rengeteg nehézséggel, sok-sok megtorpanással, újrakezdéssel, a „már csak azért is meglesz” dühös indulatával, s közben azt éltem át a Hozzád járással, hogy észrevettél, hogy figyeltél rám, hogy ütköztettél saját magammal. Alakítottál? Befolyásoltál? Így volt? – Nem tudom.

Egy biztos: az oda- és rám figyelés, amit tőled kaptam, nagyon-nagyon hiányzott addigi életemből, s most már tudom, milyen megtartó, itt-tartó erőt jelentett. Köszönöm. Köszönöm. Köszönöm.

A tanítás, az emberi-tudás-lélek művelés az emberiség, az ember és az emberiség megtartója, tovább örökítője.

Nekem mindig Tanító voltál.

Nem tanárnő. Számomra az, hogy valaki Tanító, jóval több, mint az, hogy tanárnő. Bízom benne, hogy ez a véleményem nem félreérhető, s nem bántó.

Köszönöm, hogy sok-sok év után, azóta is figyelsz rám, hogy segítettél és segítesz, hogy mindig felhívsz: láttalak, olvastalak. Tudod, hogy sokszor Te vagy az egyetlen? Köszönöm.

Kívánom Neked, magunknak, sokáig legyen így! Vonzák a minőségek egymást.

Kedves Kati!

A megbecsült átörökítés legyen az érdemed, mert a tanítás, az emberi-tudás-lélek művelés, ha igaz, akkor komoly, akkor valósul, s ha valósul, itt marad örökösen, mindaddig, amíg lesz emberi arc, szív, lélek, lesz magyar szó, lesz emlékezés, örökön-örökké.

Én, amíg élek, őrzöm, és hálásan köszönöm azt a megtartó figyelmet, szeretetet, amit kaptam s kapok tőled. Kívánom magunknak, sokáig így legyen.

A múlt században, a múlt évezredben, gyerekorunkban, majd később is a születésnapjára köszön-

tónél mindig azt mondtuk egymásnak: Isten éltesen sokáig.

Hagyományt szerető emberként most is így köszöntelek: Isten éltesen sokáig, szeretetben, békében, egészségben. Tiszta szívvel, igaz hívved, István.

Jelenczki István

Kedves Kati!

Amikor a 70-es évek elején átvettem egyetemünk Közművelődési Tanszéki Szakcsoportjának a vezetését, két dolgot akartam megvalósítani: egyrészt a népművelés-szak tantervének átalakítását, másrészt ennek megfelelően az oktatói állomány megváltoztatását. Az első cél arra irányult, hogy a szűk értelemben felfogott népművelés helyébe a társadalom egészének művelődése kerüljön, és ez határozza meg tantervünk tárgyait. A második cél feltételezte, hogy olyan oktatóink legyenek, akik szélesebb problémakört magas színvonalon tudják tanítani. Ilyen szakembereket akkor alig lehetett találni, ezért a korábban szakunkon végzetek közül kerestem olyan fiatalokat, akik vállalkoznak az új tantárgyak kidolgozására, és azokat képesek kellő színvonalon tanítani. Velük akartam betölteni a főállású oktatói állásokat, emellett pedig a szak új profiljához kapcsolódó tudományok előadására külső előadóként olyan szakembereket akartam felkérni, akiket kiváló felkészültségük ellenére sem foglalkoztattak az egyetem más tanszékei. Így lett rendszeres külső előadónk például Andorka Rudolf, Csepeli György, Garai László, Németh Lajos, Poszler György, Vekerdy László.

A főállásra meghívtak közé tartoztál Te is. A 60-as években levelező hallgatónk voltál, tehát jól ismertem kiváló képességeidet, rendkívüli szorgalmadat, s bizonyosra vehettem, hogy a vállalt feladatot lelkiismeretesen és jól tudnád megoldani. Egyetlen körülmény mégis hátráltatta a kinevezésedet. Olyan tárgy tanítására vettek számításba, amit külső előadóként kezdettől Novák József, a Népművelési Intézet munkatársa adott elő. Nem szívesen váltam meg tőle, láttam, mennyi energiát fektet ebbe a munkába, és milyen szeretettel foglalkozik a hallgatóinkkal. Végül mégis a Te kinevezésedet javasoltam. Ő ekkor már idős ember volt, és tőled inkább várhattam, hogy képes leszel a tárgy megújítására, problémakörének kitágítására. Nem csalódtam, a később megjelent kétkötetes Művelődéstörténeti Szöveggyűjteményed tudományos értékű összeállítás volt. Könyved nemcsak a magyar

SZÍN

történelem és művelődéstörténet alapos ismeretéről tanuskodott, hanem arról is, hogy az alapoknál neves külföldi szerzők munkáit is felhasználta, a magyar történelmet így nemzetközi összefüggésekben helyezte el. Ez a tág látókör oktatói munkáját később is jellemezte.

Ezekben az években volt Szakcsoportunknak egy érdekes, egyetemen kívüli vállalkozása, amelyben Te is részt vettél. A Fővárosi Pedagógiai Intézzel együttműködve szerveztünk egy kétéves tanfolyamot azoknak a tanároknak, akik a Dolgozók Iskoláiban felnőtteket tanítottak. Előzménye volt ez a kezdeményezés a másfél évtizeddel később Magyarországon meghonosodott andragógia-szakos egyetemi képzésnek. Ám nem ezért említet meg az akkor Őr-utcai kísérletnek nevezett kezdeményezést, hanem azért, mert Te ott egy teljesen új tantárgyat javasoltál és tanítóttál: a Tudástant. Ennek semmilyen előzménye sem volt az egyetemen, talán azért sem, mert kiderült, ezt a tárgykört csak interdiszciplinárisan, komplex felfogásban lehet előadni. Engem is meglepett, hogy milyen bőséggel gyűjtötted a pedagógia, a pszichológia, a szociálpszichológia, a művelődésszociológia ide sorolható tanulmányait, és azokat kreatív módon hogyan tudtad szerves egységbe hozni. Tantárgyépitő munkád mellett feltűnt, hogy rá tudtad venni a résztvevőket a tanulmányok elolvasására, és alapos feldolgozására. Igaz, ők már felsőfokú végzettségűek voltak, és önként jelentkeztek e tanfolyam elvégzésére. Számunkra is öröm volt velük foglalkozni, mert bebizonyosodott, ilyen előzmények után ők még az előírt vizsgákat is szívesen vállalták.

Már a rendszerváltás után történt, hogy a Budapesti Művelődési Központ felkérésére megalkottuk az idősebbeknek meghirdethető kétéves szabadegyetem tervét. Ennek részletes kidolgozása nagyrészt Katira hárult. A terv programjának nem annyira a tartalma volt újszerű, hanem az alkalmazandó módszere. A hat témakörre osztott és azokban moduláris egységekre tagolt terv lényegében az időseket foglalkoztató kérdésekre épült, a személyiségelmélettel, társadalomismerettel és a szellemi értékekkel összefüggésben. Már ez is eltért valamennyire az időseknek szánt előadásorozatok szokásos tervétől, de a feldolgozás módszere teljesen más volt. Szakított az előadások kizárólagosságával, helyette minden témát a résztvevők tapasztalatainak és elvárásainak a megbeszélése vezette volna be. Ezt követte volna az ajánlott és sokszorosításban kiosztott szakirodalom közös elemzése, és csak ez után került volna sor egy meghívott szakértő előadására, majd annak a kis

csoportokban történő megbeszélésére és a tanulások közös összegezésére. Ez a módszertani váltás egyébként nemcsak azért alakult ki itt, hogy a résztvevők aktivizálásával ébren tartsuk az érdeklődést, hanem azért is, mert a számunkra az, amit a tanulók gondolnak, éppolyan fontos, mint az, amit nekik tanítanak. A terv ismertetésében előbb használt feltételes mód különben azért indokolt, mert ezt a tervet máig sem lehetett megvalósítani. A program értékét a megrendelő Művelődési Központ is elismerte, a szerkesztők és közreműködők tiszteletdíját kifizette. A gyakorlati alkalmazáshoz szükséges anyagi alapot azonban pályázaton nem sikerült megszereznie, ezért a terv tíz év óta arra vár, hogy boldogabb időkben lesznek majd mégis vállalkozók a megvalósítására.

Ahogy ez a kezdeményezés elakadt, csaknem hasonló sors érte a 90-es évek végén indított szegedi Közművelődési Nyári Egyetemet, amely tíz éves működése után tavaly anyagiak hiányában megszűnt. Ám hogy ne merüljön teljesen feledésbe, szeretném mégis felidézni az egyik kiemelkedő színvonalú előadást 2001-ből, Gelencsér Katitól. Ez a művelődés szükségleteiről tartott előadása – más előadásaihoz hasonlóan – a közművelődés gyakorlati tapasztalatait átfogó elméleti alapozással értelmezte, és a szakirodalomból kiemelt megállapításokkal helyezte tágabb összefüggésbe. Az ilyen idézetek összeválogatásával tudta érzékeltetni, hogy a régi bölcsességeknek a jelenben is van érvényessége. Mintha ezzel akarta volna bizonyítani, hogy csak így lehet igazán megérteni korunk valóságát. A csaknem tíz éve tartott előadáson is ez történt. Az egyik idézetet 1670-ből mutatta be, Comenius írta: „Az egész életen át tartó művelés útján kell elsajátíttatni mindenkivel azt, hogy miként lehet a világot úgy berendezni és formálni, hogy mindenki megtalálja a boldogulását. Az emberi lét és a világ megismerése egész életre szóló feladat.” Sokáig hittük, hogy ez nagyon mai gondolat, és éppen fél évszázada, hogy a felnőttképzés második világkonferenciáján, Kanadában megfogalmazták. Ám kiderült, hogy a művelődéstörténet arról tanuskodik, hogy a gyökerei messzebb nyúlnak vissza, érdemes tehát e múlttal jobban megismerkedni. S hogy mennyire így van, azt az előbb említett előadás elején egy másik idézet még inkább alátámaszthatja. Ezt mintegy két és fél évezrede fogalmazta meg Konfucius, a kínai bölcselő. Így: „Amikor a tudás terjed, őszinte az akarat. Amikor az akarat őszinte, a józan ész uralkodik. Amikor a józan ész uralkodik, kiművelt az egyén. Amikor kiművelt az egyén, összhangban él a közösség. Ami-

kor a közösség összhangban él, jól kormányozható az ország. Amikor az ország jól kormányozható, békeesség honol mindenütt.”

Nos, ezekhez az idézetekhez azt is hozzá lehet tenni: Gelencsér Kati azért tudott kiváló színvonalon tanítani, mert közben sohasem adta fel, hogy egyúttal tanuló is legyen. Ha jól tanított, azt tárgyszeretete mellett annak is köszönhette, hogy sohasem mulasztotta el tovább fejleszteni meglevő tájékozottságát, tudását, ezzel is példát adva azoknak, akiket meg akart nyerni az élet egészén át tartó művelődésnek. Gondolom, ezt ő sem akarja befejezni ma sem, ezért kívánok hozzá nagyon jó egészséget és sok örömet.

És köszönöm, hogy éveken át együtt dolgoztunk, hogy segítéttél engem is.

Gödöllő, 2011. január 22.

Dr. Maróti Andor

Dr. B. Gelencsér Katalin – és kötetének méltatása*

„Forsitan hunc aliquis verbosum dicere librum non dubitet; forsitan multo praestantior alter pauca reperta putet, cum plura invenerit ipse; deses et impatiens nimis haec obscura putabit: pro captu lectoris habent sua fata libelli. sed me iudicii non paenitet: haec bene vobis commisi, quibus est amor et prudentia iuxta, et labor in studiis semper celebratus inhaeret: vos sequar, in vestro satis est examine cautum.”

„Talán nem haboznak egynéhányan könyvemet szószátyárnak nevezni; talán valaki más, nálam sokkal okosabb mondhatná, hogy kevés új dolog van benne, mert maga is jóval többet talált ennél; a rest és türelmetlen talán túl homályosnak találja, minden könyv sorsa az olvasó felfogóképességétől függ. De én nem félek az ítélettől: hiszen munkámat rátok bízom, akik okosak és kedvesek vagytok, s nagy szorgalommal folytatjátok tanulmányaitokat. Titeket akarok követni, előtettek biztosan jól vizsgálják a könyv.”

Terentianus Maurus (fordította: Pecz Vilmos)

* A gödöllői ünnepségen – 2011. január 22-én – születésnapra meglepetésül adták át az ünneplők az ünnepeltnek a tanulmányaiból összeállított kötetet, B. Gelencsér Katalin: *A tudás, a megismerés és a megértés öröme. Művelődéstörténeti és közművelődés-elméleti tanulmányok* című könyvét (Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2011., 472 oldal), melyet OLVASNI – ÚJRA OLVASNI rovatunk első írásában Maróti Andor mutat be.

Egy hosszú és eredményes, lankadatlanul az egyén és a társadalom között ívelő pályáiv, egy fiatalok között eltöltött tartalmas élet köszöntése e kötet célja. Az elsőkötetes, tehát ifjú szerző, a mindmáig magánál értékesebbnek tartott alkotó gondolkodók írásait tankönyvként sajtó alá rendező egyetemi oktató és közigazgatási szakember joggal tekintheti át büszkeséggel összegyűjtött művelődéstörténeti és művelődésigazgatási pályafutása során írt tanulmányait első ízben egy önálló kötetben.

B. Gelencsér Katalin munkásságát különleges érték- és arány-kiegyensúlyozottság jellemzi. Pedagógusként kezdte, de nem veszett el a részletekben; tanácsai szakigazgatási munkával folytatta, de nem szakadt el a gyakorlattól. Azután művelődési házban vállalt munkát, ám a gyakorlatias szervezőmunka mellé odaillesztette egyetemi oktatói tevékenységét. Ez másnak jószerével már elegendő hiúságra és elfogultságra adhatott volna okot, ám ő szerény csapatjátékosként a felsőoktatásban is kiváló minőséget képviselt. Majd gyakorlati tapasztalatait és elméleti felkészültségét egyaránt kamatoztatta az államigazgatásban, felelős középvezetői poszton, de szemben a megszokott és könnyen megszokható adminisztratív életidegenséggel és hatalmi automatizmusokkal, ő megmaradt értő és empatikus szakembernek.

Nagyszerű szellemi és emberi teljesítmény, hogy, amiként azt e kötetbe gyűjtött tanulmányai is tanúsítják, művelődéstörténeti munkáiban is maradéktalanul képviselni tudja ezt a kiegyensúlyozott és kiegyensúlyozó, érték- és emberközpontú világlátást és ítélőképességet. A figyelmes olvasó észre fogja venni, hogy művelődéstörténészként szinte örömmel fedezi fel egy-egy adott kor jó szándékait, ahogyan a magyar művelődés és öntevékenység valamely apró lépését engedi érvényre jutni. Mert az természetesen tagadhatatlan, hogy a tanulmányaiban példamutató részletgazdagsággal tárgyalt majd' 250 esztendő a felvilágosodástól napjainkig csak igen kivételes és rövid szakaszokban dagasztotta kedvező hátszéllel a nemzet és haza művelődésének vitorláit. Ám B. Gelencsér Katalin éppoly örömmel konstataulta a mások által mindig gyűlölet-kontextusba helyezett I. Ferenc-kor mégoly vékonyan csordogáló engedményeit és a cenzúra falán ütött reformkori réseket, mint a XX. század tudósainak bekapcsolódását a vérzivataros politikai rezsimiek mégiscsak művelődési-oktatási célú kezdeményezéseibe. A politika és annak olykor végletes megnyilvánulásai szinte csak esendő mellékszálai e magyar társadalom- és kultúrtörténetnek, a szerző nem pácát tör fölöttük, hanem előre tekint.

Ez a humanista szemléletmód különösen példamutató B. Gelencsér Katalin személyes magatartásában és szakmai tevékenységében. Megismerni, feldolgozni és bemutatni a múltat, átadni a mindenkori ifjúságnak a – hogy kedvelt kifejezésével éljünk – szükséges tudásokat, és amikor lehet, jogalkotóként mindezen tudással és jártassággal felvértezve előkészíteni a jövőt: ezt az emberhez és tudóshoz

egyként méltó és példaértékű pályáivet tárják elénk oly sokak által nagyon szeretett s becsült tanárunk és kollégánk jelen kötetbe összegyűjtött írásai, melyeket most Kálóczy Katalin és dr. Arapovics Mária értő szerkesztésében nyújthatunk át Önöknek.

Gödöllő, 2011. január 22.
Striker Sándor

